

Opsamling på:

Offentligt aftenmøde den 26. november 2019 – Evaluering af vandstanden i Glenstrup Sø.

Sted: Vester Tørslev Forsamlingshus

Antal fremmødte: 34

Politikere: Jørgen Hammer Sørensen, Erik Kirkegaard Mikkelsen og Svend Skifter Andersen

Mariagerfjord Kommune: Mette Bramm, Jens Peter Neergaard, Bjarke Jensen og Rasmus Fuglsang

I det følgende er aftenens synspunkter og kommentarer gengivet, samt kommunens eventuelle svar på disse. Aftenens oplæg er vedhæftet og refereres ikke i detaljer.

Dog har vi resumeret de input fra lokale, som fremkom på formødet og som vi havde på dagsordenen på aftenmødet.

Bjarke Jensen introducerede aftenens program og baggrunden for mødet.

Mette Bramm gav efterfølgende en forklaring på baggrunden for projektet, en evaluering af, hvordan det er gået siden ålekiste og tagrør blev fjernet i sommeren 2017 til nu mht. projekt og vandstand, og slutteligt en gennemgang af de input som kommunen modtog på formøde den 23. oktober 2019. Inputtene centrerer sig om væsentligt 6 emner, som her er resumeret:

Projektudformning. *Input: søen kan ikke komme af med vanden. Svar: Søen er projekteret med en middelvandstand på 13,76 m. Den løbende registrering af vandstanden viser at vandstanden, som projektet, svinger omkring en middelvandstand på 13.76 +/-10 cm. Projektet er derfor i nøje overensstemmelse med det planlagte. Data viser også at søen kan komme af med vandet, endda ret hurtigt (2,5 uge) efter en rekord våd marts, forudsat at der er ophør i regnen. Data viser at der er længere perioder i sommerhalvåret med vandstande under middel, ligesom der er længere perioder i vinterhalvåret med vandstande over middel.*

Rigkær og græsning. *Inputs: rigkær er for våde til afgræsning og de er blevet forarmede pga. vandstanden. Svar: Rigkær er våde mose-naturtyper. Men er de så blevet vådere? Grundvandstigning og tørvesætning er faktorer som har betydning for oplevelse af græsning på den korte og på den lange bane. Andre faktorer end vandstanden kan true rigkærenes tilstand (tilgroning, næringsstoffer). Gettrup Odde –rigkæret har god tilstand ifølge statens overvågningen. De forløbne 2 år er en meget kort periode at vurdere effekten på rigkærene.*

Bådsejlads. *Input: lavere vandstand har vanskeliggjort at søsætte sin båd efter projektet. Svar: Ja, før projektet var vandstanden i en ukendt årrække i gennemsnit 15-20 cm højere, da tagrørsmassivet i søhalsen holdt på vandet i søen i bogstavelig forstand. Men før da, har det været tilsvarende svært (eller sværere) at søsætte sin båd.*

Stranden og skrænten. *Inputs: det opleves af nogle, at den hvide sandstrand som den huskes engang, er væk, mens det af andre opleves at stranden er blevet bredere. Svar: Det opleves, at vandet æder af skrænten ved mergelgraven. Det er svært at konkludere noget ud fra luftfoto (1954-nu). Stranden kan være*

blevet grønnere pga. mere stabil vandstand, og dermed opleves smallere. Vedrørende skrænten, så kan bølgepåvirkning ved høje vandstande omkring flodemål (14,02 cm) i vinterhalvåret i dambrugstid, haft en nedbrydende effekt på skrænten, på trods af den naturlige kystsikring med store sten.

Tilslamning. *Input: Området ved Holmgård slammer til. Svar:* Tilslamning hænger sammen med en øget udbredelse af tagrør i søhalsen som er sket over mange år. Generne ved tilslamning kan opleves som stærkere efter projektet pga. den 15-20 lavere vandstand.

Vedligehold i søhalsen. *Input: Det er foreslået at kommunen fortsætter vedligeholdelsen efter bindingsperioden på de 5 år. Svar:* Kommunen står for vedligehold af tagrør i søhalsen i 5 år efter projektet, dvs. 2022 (krav i projekt). Det kræver en regulativændring og politisk accept, hvis denne praktik skal fortsætte.

Deltagernes kommentarer til dette:

Anders Andersen, lodsejer, betvivler fotolokaliteten for mergelgraven og stranden her, og holder fast i at der har været en 3 m strand og at vandstanden er skyld i at kørevejen mellem skrænt og mergelgrav er væk.

Claus Storgaard, lodsejer, bevidner at det tidligere var tydeligt at der skete skred på skrænten, vi taler i dambrugets tid. Kongsvad Mølle Dambrug blev etableret i 1958.

Karsten Murmann, lodsejer, fortæller at i dambrugets tid (1972-2005) blev der slået tagrør i søhalsen.

KAFFEPAUSE

Næste punkt: Hvordan kommer vi videre?

Rasmus Fuglsang præsenterer Fælles Forandring og den lokale udviklingsplan for Glenstrup Sø som er i gang (i alt 36 ideer i et muligheds-katalog).

Linda Udsklit, Agrinord, og Lars Grumstrup, Landbrugsstyrelsen, er kommet for at lytte til hvad der optager lokalområdet.

Vi når til de lokale muligheder:

- Sti: det bemærkes at lodsejere aldrig har forbudt nogen at gå der. Rasmus Fuglsang fortæller at man kunne etablere klaplåger, bæk og sti-afmærkning.
- Retablering af sandstrand: Anders Andersen, lodsejer, bemærker at eneste løsning er at sænke vandstanden. Og at der stadig er sandstrand. Besøgende er velkomne.

Projektet vil gerne hjælpe, men kræver lokal initiativ. Henvendelser til Rasmus Fuglsang på rafre@mariagerfjord.dk eller 51436563.

Efter sidste oplæg fra Rasmus Fuglsang blev ordet givet frit:

Søren Visti, lodsejer, påpeger at rigkærene længst oppe i Østerkær Bæk ikke er påvirket af søen.

Rasmus Fuglsang: Efter projektet er der en stuvningszone op i Østerkær Bæk på ca. 300 m.

Claus Storgaard, lodsejer, og Niels Roloff, lodsejer, kan se at der på engene tættest på søen er kommet mange lysesiv. Det er kedeligt at se på og ingen dyr vil afgræsse det.

Jørgen Johnsen, lodsejer: hvem har udpeget rigkærene? Rasmus Fuglsang forklarer baggrunden, som bygger på EU lovgivning og at alle medlemslande er forpligtet til at udarbejde et såkaldt udpegningsgrundlag for alle Natura2000 områder. Arbejdet består af en kortlægning af naturen. Rigkærene er første gang kortlagt i 2004-6 og sidenhen flere gange. Staten har ansvaret. Naturtyperne har også været der for 40-50 år siden. De er betinget af udsivende grundvand.

Niels Roloff, lodsejer: føler ikke at der bliver lyttet til de lokale. Mener at kommunen fordrejer det med rigkær og at de ikke findes på nuværende tidspunkt. Vandet har stået i stampe i søen i 2 måneder. Kommunen kommer for lidt ud i felten og ved ikke hvad vi (kommunen) snakker om. Vandstanden skal ned. Den er for høj.

Martin Roloff, lodsejer: vandet skal endnu hurtigere ud.

Jørgen Johnsen, lodsejer: foreslår at trække anlægget på skikkelsen helt ud – Mette Bramm svarer at så sænker vi vandstanden.

Søren Visti, lodsejer, siger at man ikke ser vand nede i den dybe rende i afløbet fra søen, vandet står hele tiden i det brede profil og så løber vandet ikke så hurtigt ud. Mette Bramm svarer at vandet kommer hurtigere ud når det løber i den brede rende. Det ses af, at vandstanden kun stiger 10 cm når det regner meget som fx i den vådeste marts siden 1874, hvor den ekstra nedbør var 3 uger om at løbe ud af søen (vist af Mette på kurve fra vandstandsloggeren). Søren Visti så gerne at vi kommer tilbage til dambrugets tid med store udsving og lavest om sommeren. Kan vi lave det sådan at det er lavere om sommeren?

Claus Storgaard, lodsejer, har lavet et studie på vandføringen. 760 l/s ud af søen, 460 l/s ind i søen fra Østerkær Bæk. Ergo løber 2/3 til fra Østerkær Bæk.

Søren Visti, lodsejer, mener ikke vandføringen er korrekt opgjort. Man har ikke haft reelle data. Målinger først lavet i 2018....

Konsulenten har brugt målte data fra Kongsvad Mølle Å som bygger på reelle data fra fuldt målt år (år 2000).

Bjarke Jensen: Vandføringsmålingerne i tilløbene til søen blev udført af WatsonC i november 2018 og muligvis også af Aarhus Universitet i 2019 (Ph.d. projektet om næringsstoffer i regi af Brian Kronvang, Aarhus Universitet). Det er således ikke de data projektet har bygget på. Vi ser frem til at se resultaterne.

Svend Skifter, politiker: hvis profilet i afløbet fra søen bliver bredere må vandet komme hurtigere ud.

Bjarke Jensen: vi har ramt den vandstand vi mener er den rigtige. Hvis man vil sænke vandstanden skal ændringen begrundes. Hvilke hensyn varetages såfremt vandstanden sænkes?

Kommunen har lavet et projekt, hvor vandstanden er relativ stabil og forudsigelig. Der spørges til hvad der vil ske hvis variationen bliver større. Mette Bramm: det er ikke naturligt for en stor sø. Rasmus Fuglsang: rigkær har det bedst med stabile vandstande, da de ikke kan tåle oversvømmelse af næringsrigt søvand.

Claus Storgaard, lodsejer, mener ikke der tages hensyn til geografien, da rigkærene ligger ved foden af bakker hvor vandet vælter ud. Implicit så er det jo lige meget med søens vandstand. Rasmus Fuglsang: korrekt at grundvandet har en stor betydning, men det betyder også at det fortsat vil være vådt uanset søens vandstand.

Siges at en pukkel (i form af et gammelt bygværk eller stensætning ud for Holmgård området) holder vandet tilbage (i søen). Kan vi grave den pukkel væk? Mette Bramm: Det kigger vi på.

Der spørges om ikke variation i vandstanden er bedre for vandplanter i søen.

Søren Visti, lodsejer, synes alle skal have mulighed for at se rigkærene. Måske Miljøstyrelsen har taget fejl.

Rasmus Fuglsang har foreslået tidspunkt for besigtigelse i sommerhalvåret, fordi vi gerne vil se blomster, men man kan sagtens se rigkærene og deres udbredelse på alle tidspunkter af året, undtagen når der ligger sne. Kommunen vil gerne have Rasmus Ejrnæs, Aarhus Universitet, med og vise frem, da han er en fagligt meget kyndig. Kommunen tilbyder gerne en gåtur inden foråret.

Claus Storgaard, lodsejer, foreslår at lave 2 besigtigelser på hver sin årstid.

Rasmus Fuglsang: Hvordan inviterer vi alle? Claus Storgaard synes alle er velkomne – ikke kun lodsejere.

Niels Roloff, lodsejer, efterspørger dato for hvornår det kan forventes at kommunen tager beslutning om vandstanden. Bjarke Jensen: det bliver tidligst på et politikermøde til januar. Kommunen informerer efterfølgende om beslutning.

Slides kan blive lagt op på hjemmeside for Fælles Forandring. Link:

<https://www.mariagerfjord.dk/Projekter/Faellesforandring>

Kommentar: Hvis vandstanden er for lav ved enden af bådebroerne, så kan man jo bare forlænge broen så de kan få bådene i.

Tak for i aften.